

Yttrande

Datum
2024-04-30

Diarienummer
3.1.17-03071/2024

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 30 april 2024

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadspriser jordbruksprodukter	Svagt upp	Ner
Världsmarknadspris för olja	Svagt upp	Ner
Svensk produktion – animalier	Ner	Nötkött, kyckling och ägg ner, mjölk och griskött upp
Svensk produktion vegetabilier	Ökat odlingsintresse	Ner
Svenska produktpriser – vegetabilier	Svagt ner	Ner
Svenska produktpriser animalier	Mjölk upp, kött oförändrat	Ner
Svenska produktionsmedelspriser	Oförändrat	Ner
Lönsamhet	Tillagande optimism	
Valutakurs SEK/USD	Försvagats	Försvagats

För första gången på drygt ett halvår steg FAO:s livsmedelsprisindex under mars 2024. Trots ett spant säkerhetsläge i Mellanöstern har prisrörelserna för spannmål och oljevaxter under april 2024 varit förhållandevis små på de internationella marknaderna. Ett försämrat säkerhetsläge kan dock snabbt leda till oro på marknaderna för både olja och jordbruksprodukter.

Under senare delen av april 2024 har oron tilltagit för att ogynnsam väderlek ska påverka grödornas utveckling negativt i viktiga produktionsområden på norra halvklotet. Hittills har det främst varit västra Europa som haft olämpligt väder med mycket nederbörd och kyla. Den senaste tiden har oron ökat för att torka ska skada grödorna både i delar av USA och Ryssland. Det har medfört stigande priser för främst vete den senaste tiden.

I Sverige har också vädret varit kallt och nederbördsrikt vilket gjort att vårbruket försenats. I de allra sydligaste delarna av landet har tillväxten tagit fart i de

höstsådda grödorna. I övriga delar av landet har utvecklingen gått långsamt. Skillnaderna i grödornas utveckling är därför större än normalt.

Lantbruksbarometern för 2024 visar att lönsamheten under 2023 blev svag på grund av ogynnsam väderlek och stigande räntor. Svag lönsamhet ledde till att jordbrukarna minskade sina investeringar. Inför 2024 finns det en ökad optimism och en större andel av jordbrukarna än tidigare tror att lönsamheten kommer att förbättras.

Omvärldsfaktorer

Den svenska kronan har succesivt försvagats gentemot såväl dollarn som euron under den senaste månaden. Ett försämrat säkerhetsläge är en orsak till att en liten valuta som den svenska kronan drabbas av minskat förtroende.

Inflationen i Sverige blev för februari 2024 drygt 2 procent vilket var lägre än förväntningarna. I andra delar av världen har inflationen inte fallit tillbaka lika snabbt som väntat. En låg inflationstakt skulle tala för att Riksbanken genomför en räntesänkning våren 2024. En svagare svensk valuta riskerar dock att driva upp inflationstakten på nytt eftersom de importerade varorna blir dyrare. Den korta räntan har varit fallande under april 2024 vilket tyder på att marknaden förväntar en räntesänkning av Riksbanken.

Priset på olja steg till 90 USD/fat i början av april 2024, därefter har priserna snabbt fallit tillbaka med några dollar. Större lager än väntat i USA anges som en förklaring till lägre pris. Det oroliga säkerhetspolitiska läget i Mellanöstern ledde inledningsvis inte till någon prispåverkan men skulle oroligheterna tillta är risken stor för stigande priser. På samma sätt väntas även priserna på spannmål och andra jordbruksprodukter att påverkas om oroligheterna tilltar.

För första gången på sju månader steg FAO:s prisindex för jordbruksprodukter under mars 2024. Prisuppgången uppgick till 1,3 procentenheter jämfört med februari 2024. Under den senaste tolv månadersperioden har prisindex gått ner med nästan tio procentenheter.

Under slutet av april har marknaderna för spannmål och oljeväxter allt mera präglats av oro för att ogynnsamt väder ska påverka skörden 2024 på norra halvklotet negativt. Hittills har det främst varit de västra delarna av Europa som haft ogynnsamma väderförhållanden med mycket nederbörd både under hösten 2023 och under våren 2024, temperaturen har dessutom varit låg. I Frankrike väntas årets veteareal bli den näst minsta under de senaste trettio åren. Även i Tyskland beräknas årets skörd av vete bli mindre jämfört med förra året. Irland och Storbritannien har också fått rikligt med nederbörd vilket väntas ha negativ inverkan på avkastningen för både höst- och vårsådda grödor. De senaste veckorna

har oron tilltagit för att torka ska skada grödorna både i delar av USA och Ryssland. I områden med majsodling i USA har det däremot varit blöt väderlek. På Iberiska halvön har vädret varit betydligt gynnsammare och prognoserna för avkastningen för de vårsådda grödorna har därför höjts.

Ryska attacker mot infrastruktur har lett till att järnvägstransporter till en av Ukrainas största hamnar vid Svarta havet omöjliggjorts den senaste tiden. Ukraina beräknar att årets produktion av spannmål och oljeväxter kommer att bli något mindre än under föregående år.

Det holländska mejeriet Campina sänker mjölkpriset för maj 2024 med 1,50 euro/100 kg till 43,25 euro/100 kg. Som orsak till prissänkningen anger mejeriet stort utbud av mjölk i nordvästra Europa samt svag efterfrågan.

Vädersituationen

Vädret i Sverige har under april 2024 varit fortsatt kallt och nederbördsrikt. Nattfrost har varit allmänt förekommande i stora delar av landet.

Produktion, priser och handel i Sverige

Vårbruket har påbörjats i södra Sverige men kall och nederbördsrik väderlek har försenat arbetet. Det finns viss oro för att det kan bli problem med att så arealer som redan under hösten 2023 drabbats av översvämningar.

De höstsådda grödorna har kommit igång i de allra sydligaste delarna av landet med en god tillväxt. I övriga delar av landet har riklig nederbörd och kyla hämmat tillväxten. Skillnaderna mellan de olika landsdelarna är större i år jämfört med normalt. Uppgifter från Jordbruksverkets växtskyddscentraler visar inte på några mer omfattande angrepp av svampsjukdomar på spannmål och oljeväxter förutom vissa tidiga angrepp av gulrost i höstvetete och rågvete.

Olämplig väderlek under 2023 har gjort att tillgången på utsäde i Sverige varit mindre än normalt. Underskottet har täckts genom ökad import och att jordbrukarna använt eget utsäde.

För första gången under marknadsåret 2023/24 var importen större än exporten av spannmål och oljeväxter under februari 2024.

Under den senaste månaden har det varit få prisförändringar för gris- och nötkött. Ett av de ledande slakterierna har dock höjt priset på livkalvar med 50 öre/kg vilket tyder på positiva förväntningar om utvecklingen på marknaden för nötkött.

Semineringar av suggor har minskat med drygt tre procent första kvartalet 2024 jämfört med 2023. Minskningstakten avtog dock under mars 2024. Under 2023 minskade antalet inseminationer av mjölkkor med en procent och under årets två första månader uppgår minskningen till 2,5 procent.

Djurhållning, djurskydd och djurhälsa

Djurhälsa

Fågelinfluensaläget

Hittills har tre utbrott av fågelinfluensa hos tama fåglar konstaterats i Sverige under säsongen 2023/2024 och utbrotten bedöms ha orsakats av smitta från vilda fåglar. Samtliga fjäderfän och övriga fåglar är avlivade och övriga bekämpningsåtgärder enligt lagstiftningen vidtas.

Under mars månad provtogs 27 vilda fåglar för fågelinfluensa och samtliga var negativa. Samtidigt påvisades fågelinfluensa hos vilda fåglar i våra grannländer kring Nordsjön och södra Östersjön. Enligt senaste kvartalsrapporten från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSVE)¹ har antalet utbrott hos fjäderfä varit lägre än föregående säsonger. Sannolikheten för smitta till svenska fjäderfä bedöms vara lägre i april än under november till mars och ännu lägre i maj månad, baserat på data från tidigare år.

I USA har fågelinfluensa konstaterats på 15 anläggningar av mjölkkor i delstaterna Texas (7), Kansas (3), New Mexico (2), Michigan (1), Idaho (1) och Ohio (1). Det är första gången som högpatogeten fågelinfluensa bekräftats efter naturlig infektion hos nötkreatur. SVA har inte fått signaler om några liknande fall på mjölkgårdar i Sverige, men kan heller inte helt utesluta att det kan ha förekommit odiagnostiserade fall. SVA rekommenderar som vanligt att man kontaktar sin veterinär vid hälsoproblem hos sina djur.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Det finns officiell produktprisstatistik publicerad till och med februari 2024. Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter har totalt fallit med 6,9 procent under perioden februari 2023 – februari 2024. Avräkningsprisindex för vegetabilieprodukter har fallit med 5,6 procent och för animalieprodukter med 8,0 procent. Bland vegetabilieprodukterna har priserna för spannmål och oljevaxter

¹ <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/j.efsa.2024.8754>

fallit med runt 20 procent medan priserna har stigit för bland annat frukt och bär samt för grönsaker. Mjölkspriset har gått ner med 18 procent medan priset för nötkött och griskött har gått upp med två respektive tre procent.

Mellan januari 2024 och februari 2024 har avräkningsprisindex gått upp med två procent.

I livsmedelsindustriledet föll priserna med 0,3 procent under perioden februari 2023 – februari 2024. Konsumentpriserna för livsmedel minskade med 0,2 procent under perioden februari 2023 – februari 2024. KPI totalt steg med 4,5 procent under samma period.

I Euro-området var inflationen 2,4 procent i februari 2024 vilket kan jämföras med en inflation på nästan sju procent i februari 2023. Under samma period föll priserna för livsmedel med 0,5 procent.

Trots att producentpriset för mjölk i Sverige har stigit de senaste månaderna ligger det svenska priset bland de lägsta i EU enligt statistik från EU-kommissionen. Under det senaste året har det svenska producentpriset för mjölk fallit mer än genomsnittet för EU-27. För både griskött och nötkött ligger det svenska producentpriset bland de högsta av länderna i EU.

Produktionsmedelspriser

Vårbruket i Europa har tagit fart under april vilket gjort att efterfrågan på gödning ökat. Den ökade efterfrågan har gjort att priserna på gödning ökat något. Fortsatt stabila priser för urea och naturgas tyder på att gödningspriserna kommer att ligga kvar runt nuvarande nivå även kommande växtodlingssäsong. I Sverige har regn gjort att efterfrågan på gödning dämpats vilket är en orsak till att gödningspriserna inte stigit trots försvagad valuta. Sena beställningar från jordbrukarna har gjort att det är brist på vissa NPK-gödselmedel, för de flesta jordbrukare finns alternativ att tillgå.

Priserna för foder har ökat svagt under april 2024.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige

Jordbruksverkets statistik för priser på produktionsmedel avser tiden till och med februari 2024. Under perioden februari 2023 – februari 2024 har produktionsmedelsprisindex gått ner med 5,6 procent. Prisnedgången har varit störst för gödning, energi och foder. Kostnaderna för veterinär och underhåll har däremot ökat. Mellan januari 2024 och februari 2024 har produktionsmedelspriserna varit i stort sett oförändrade.

Lönsamhet

Swedbank och Ludvig & Co har publicerat Lantbruksbarometern för 2024. Lantbruksbarometern baseras på en opinionsundersökning bland 1 000 jordbrukare. Av rapporten framgår att lönsamheten under 2023 var svag på grund av ogynnsamma väderförhållanden och stigande räntekostnader. Till följd av svag lönsamhet minskade jordbrukarnas investeringsvilja. Ändrade skatteregler för biogasproduktion ledde till att intresset för investeringar i denna produktion minskade kraftigt. Inför 2024 är jordbrukarna mer positiva, en större andel förväntar sig bättre lönsamhet under året jämfört med samma tidpunkt förra året. Grisproducenterna är den grupp som har störst tro på bättre lönsamhet under 2024.

Statistik från Tillväxtanalys visar att antalet företag inom jordbruk, skog och fiske som gått i konkurs under perioden januari – mars har ökat från 15 till 21 från 2023 till 2024.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. Frida Svensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Bengt Johnsson, Lena Niemi Hjulfors och verksjuristen Sara Sundelius deltagit.

Olof Johansson

Frida Svensson

Skrivelsen har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.